

Forfatter: Andersen, H. C.

Titel: Udrag fra I Sverrig

Citation: Andersen, H. C.: "I Sverrig", i Andersen, H. C.: *I Sverrig*, udg. af Mogens Brøndsted , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 2003, s. 145. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-hcaisverrigval-shoot-idm140454473142832/facsimile.pdf> (tilgået 05. maj 2024)

Anvendt udgave: I Sverrig

fra en anden svensk romantiker, Törneros). Den regerer også i Motlas maskinbøller og fordriver den gamle naturind, der forsvinder som en synkende fugl ned mod vandfaldene. Det er det personligt følte modbillede til det indledende fuglekapitel, udtrykt i en forgængelighedsreflexion i anledning af sagnet om en omstyrtet klint: »Alting styrter en Gang.«

Detne kalder dog straks på et dementi: ind hentes det klassiske sagn om fornyelsens og overlevelsens *Fugl Phoenix* (III, trykt året før i et børneblad). Og den arabiske overlevering bliver forbundet med Bibelens paradismythe, således at sangens hellige fugl fødes i en rosenbusk under kundskabens træ. Det er Ørstedes tanke, at ligesom den gamle overtro skulle erstattes af naturindsigt, var denne sidste ikke uforenelig med poesien. Enheden af det skønne (rosen) og det sande (kundskabstræet) er netop digtningens særmerke, som har fulgt menneskehedens vej og skaffet sine største udøvere et uvist navn: »Paa Shakspears Skulder sad den som Odins Ravn og hvæskede ham i Øret: Udødelighed». Det var netop Andersenens lønlige håb om dog at overleve i sin digtning, sådan som Ørsted havde forudsat det om eventyrene.

At skønheden endda forener sig med det uforgængelige af alt, grundfjeldet, ses af de vilde roser på det skovklædte *Kinnekulle* (IV), med et oldtidsnavn kaldt »Sverrigs hængende Have«. Det bekræftes ved besøget på herregården Blomberg (blomsterbjerg), bebøet af digteren Geijers datter, »hvor i Haven Geijers Aand søger sig »Blommen paa Kinnekulles [titlen på en svensk novelle] i sin Datterdatters – altså en ändens fornyelse gennem barnet. I den nærliggende kampstenskirke, en af landets ældste, der ved sine mænstaler har trodset tidens tand, står en gammel Mariatavle smykket med forårsbuketter af de unge konfirmander; og »Gudsmoders Billed synes at forynges ved de friske Krands; de duftende Blomster have her en Kraft, som Poesien har den, de drage de hemsvundne Aarhundreders Dage tilbage i vor Tid, Fortiden genoplives gennem naturen som ved poesien. Forbindelsen er knyttet både tilbage til Fugl Phoenix og til bogens senere centralstykke, den store »prædikens i Guds natur, som her bringer bud ved solens stråler gennem kirkeruden.

Vi har nærmet os det afgørende felt, hvor evigheds håbet må

funderes: religionen. Al skepsis skal døves, og barnefromhedens møde med døden fremmanes i det milde billede af *Baldstemoder* (V, genoptryk fra 1845) og hendes fredelige borngang efter at have fortalt en lang og dejlig historie. Rosen er nu et kærlighedsminde fra ungdommen, visnet og dog magisk forynget gennem hendes tårer, og øjnene selv, sjælens spejl, skal aldrig kunne ældes. I slutningslinjerne herom går fornyelsestanken i ét med opstandelsestroen: »*Olse kunne aldrig dø!*» vore skulle eengang see hende, ung og smuk, som da hun første Gang kyssede den friske, røde Rose, der nu er Støv i Graven.« De af Andersen udhævede ord stammer fra et barn, digteren Hauchs lille datter, der selv var død ved samme tid som eventyret blev skrevet;⁷ det er børnenes naive fortrosthed der udbygges og medføres som et styrkebælte for den voksne.

Vi er nu rustet til at møde de negative faktorer, forbrydelsen, fattigdommen og hvad der i denne forbindelse er værre endnu, glemelsen. Det sker i de tre følgende øjeblikksbilleder fra fienden mod nord.

Først *Guldfængslet* i Mariestad (VI). Det ondes realitet mildnes – som siden i *En Historie* – ved at blive opløstet ikke som forbrydelse, men som forvildelse. Vi ser en ulykkelig barnemorderiske, et par unge hesteryve, den ene endnu dreng; til sidst en stakels tjenestepige uden kondition (7), her ligger skylden altså udelukkende hos samfundet. Og de gradvise fremskridt vises ved sammenstillingen af fortidens brutale fangekarne med den nye humanere fængselstype, hvor der er lys og luft; og »hvor Solstrålen mildt lyser ind til den Fange, vil ogsaa Strålen af Gud lyse ind i Hjertets. Saadan munder stykket ud i religionens trost, givet med solstrålebilledet som vi husker fra kirken og skal møde på ny i nonnens klostercelle og i præstens sengeskammer (VIII, XIII).

En anden art forsonende skær kattes over »svenska fattigdommens – som C.J.L. Almqvist havde gjort med sit essay *Svenska fattigdommens betydelse*. Den bliver nu repræsenteret af et par Tiggerdreng (VII), hvis maleriske skidenhed sammenlignes med Callots folketyper. De er »Skjønbedstæder i det fattige Landskab; og ligesom i det foregående billede bliver den sociale anklage – her mod forældrene for at spekulere i turisternes medynk – skånsomt